

קב ונקי

- מאיזה גיל מותר לעסוק ב'קבלה'?
- עד איזה גיל נקרא גירסא דינקותא?
- מה צריך לעשות בזמן הזה ביום מ"א ללידת זכר וביום פ"א ללידת נקבה?
- כשאליהו הנביא מתלבש בגוף כאן בעוה"ז האם נחשב כאדם או כמלאך?

אולם לאחר גיל ארבעים שנה הוא לא ישתנה, וכמעט אינני מעיר לו.

עד איזה גיל נקרא גירסא דינקותא?

בס' מצווה ועושה (לרבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א, הקדמה עמ' מז) כתב שמעתי מהגאון האדיר ר' חיים קרייזוויורטה זצ"ל בשם בעל האמרי אמת, שגירסא דינקותא הוא עד גיל ארבעים.

נולד זכר בליל שבת מתי עושים את ה'שלוש זכר' בליל שבת שנולד או בשבת הבאה?

(יב,ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו.

בגמ' שבת (קלב. וברש"י שם ד"ה ביום) לומדים ממה שנאמר וביום השמיני ימול, ולא כתוב ובשמיני ימול, שמילה נוהגת גם אם יום השמיני חל בשבת.

בס' שבוע וישוע הבן (להרב מרדכי גרוס שליט"א, עמ' קד) מובא בשם מרן הגרש"ז אוירבען זצוק"ל, שסיפר לו הרב מטעפליק הגאון ר' שמעון אהרן פולונסקי זצ"ל מגדולי המורים בדור העבר בעיה"ק ירושלים, שמנהג היה בעיירתו בשבת ראשונה למינוי רב, שהקהל מלווה את הרב בליל שבת בניגון מבית הכנסת לביתו, ולאחר שהרב קידש על היין הקהל חוזרים לבתיהם, וזו היא הכתרת הרבנים.

בשבת ראשונה למנויו, לאחר שמזג את הכוס וכל הקהל מלאו את ביתו לשמוע הקידוש, נדחף תינוק אחד בבהלה ושאלה בפיו:

אמי שלחה אותי לשאול את הרב, שברגע זו נולד לה בן זכר אימתי לעשות השלוש זכר אם בשבת זו או בשבת הבאה?

מאיזה גיל מותר לעסוק ב'קבלה'?

(יב,ד) ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה.

בס' עקידת יצחק (לרבי יצחק עראמה זצ"ל שער סא) כתב ששבעת הימים הנזכרים בפסוק הקודם, בתוספת השלושים ושלשת ימים הנזכרים כאן הם יחד ארבעים ימים, ובאה התורה לרמז בזה לשנותיו של האדם עד הגיעו לארבעים שנה.

כי עד מלאת לו ארבעים שנה אמנם הוא בדמי טוהר המעשים ההגונים, אבל מידי קצת ההרהורים וקיצור ההשגות בעיוניות לא יצא, כי עדיין אף על פי שהוא דם טהור, מכל מקום דם הוא.

אמנם אחר הארבעים, כבר יוכל ליגע בכל קדש ולבא אל מקדש אלהיו, עד היותו כאלהים יודע טוב, ע"כ.

וראה בהגהות ניצוצי זוהר על הזוהר הק' (ח"א דף קצא). בשם "כתם פז", שהנשמה לא חלה באדם עד היותו בן מ' שנה, ולכן הראשונים לא היו מוסרים סודותיהם אלא למי שכבר הגיע לגיל זה ונתנו סימן לדבר "נשמה" נוטריקון מ' שנה.

ובהקדמה לס' פאת השולחן (לרבי ישראל משקלוב תלמיד הגר"א) כתב על רבו שכל החיבורים חיבר עד היותו בן ארבעים, ואח"כ לא כתב ולא חיבר, כי אם על ידי תלמידיו, כי היה מעין הנובע.

בס' מעשה איש (ח"א עמ' פד) מובא בשם הגרש"ז אולמן שליט"א, שמרן החזו"א היה אומר: עד גיל ארבעים יכול האדם להשתנות ולהתיישר, ואני מעיר לו בלימוד,

מה צריך לעשות בזמן הזה ביום מ"א ללידת זכר, וביום פ"א ללידת נקבה?

(יב,ז-ח) וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' וּכְפָר עָלֶיהָ וְטָהַרָה
מִמָּקָר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּרַת הַיִּלְדֹּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה...
וְאִם לֹא תִמָּצֵא יָדָהּ דֵּי שָׁה וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי תָרִים אוֹ
שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אַחֵד לְעֵלָה וְאַחֵד לְחִטָּאת וּכְפָר עָלֶיהָ
הַכֹּהֵן וְטָהַרָה.

בס' דרך פיקודיך (לרבי צבי אלימלך מדינוב בעל הבני יששכר,
מצוות מילה מ"ע ב' אות כח) כתב: ביום מלאות ימי טהרת
האשה, דהיינו יום מ"א ללידת זכר, ויום פ"א ללידת
נקבה, יאמר הבעל¹ פרשת הקרבנות של היולדת, כי בכל
הקרבנות נאמר ונשלמה פרים שפתינו, כ"ה בתבואות
שור.

ובפתחא זוטא (להרב פנחס הלוי הורוויץ זצ"ל, שו"ע יו"ד סי' קצ"ד
סק"א) הביא את דברי ה'דרך פיקודיך' בשם היתבואות
שורי וכתב שחתנו הרב שליט"א [זצ"ל] כתב לו שלא
מצא הדבר בתבואות שור.

וכתב שם בשם חתנו ששמע בשם הגה"ק מהרצ"א
זצ"ל (בעל הדרך פיקודיך) שדקדק בפר' תזריע, שנאמר זאת
תורת היולדת וגו' ואח"כ בפסוק שלאחריו נאמר: ואם
לא תמצא די שה וגו', והלא מהראוי שרק אחר כל דיני
יולדת, דהיינו אחר הפסוק של אם לא תמצא ידה וגו',
היתה צריכה התורה לכתוב את הפסוק זאת תורת וגו',
כדרך הכתוב בכל מקום,

אולם ע"פ המנהג האמור יש לבאר זאת, שבאה התורה
לרמז שבזמן שאין בית המקדש קיים, צריך לומר את
הפרשה במקום הקרבן, ולכן בזמן שהיו מקריבין
קרבנות בפועל ממש, היה הבדל בין עשירה לעניה,
משא"כ באמירה אין היולדת העניה צריכה לומר פסוק
של אם לא תמצא וכו',

וכדי לרמז זאת, העמידה התורה את המילים **זאת
תורת וגו'** שמזה לומדים את ענין אמירת הפרשה, תיכף
אחר קרבן עשירה, ע"כ.²

השיב הרב מטעפליק לאותו תינוק, לך אמור לאמך
אם יש בביתה עוגה ויין שתעשה השלום זכר כבר הערב.

הרב מטעפליק כשסיפר הוראה זו לתלמידו מרן
הגרש"ז אויערבך זצ"ל הוסיף ואמר, תא חזי הסייעתא
השמיא שנתנו לי מן השמים לשאלה הראשונה לעיני כל
הקהל.

כי באמת אין שאלה זו בפוסקים בשו"ע יורה דעה
בסימן רס"ה בהלכות מילה, במקום שמדברים על שלום
זכר.

אלא שבערב שבת זו של ההכתרה שלי החלטתי כיון
שחג הפסח ממשמש ובא, אשנן את כל הפרי מגדים
הלכות פסח ושם בסימן תמ"ד (משבצות זהב סק"ט) דינני
ערב פסח שחל בשבת **כותב הפמ"ג בזה"ל**:

"ויראה אם נולד בן זכר בליל שבת לאחר צאת
הכוכבים, והקהל התפללו ערבית בלילה, י"ל דקורין
הזכר בלילה זה, דמשמע התם הנושע מבטן אמו, וקרוב
ללידה עושין, בשבת שהכל מצויין בבתיים, **ועושין בליל
שבת סמוך ללידה**, וא"כ משמע שבת שניה הסמוך
ללידה לא הוה מצוה, עכ"ל הפמ"ג.

כשאליהו הנביא מתלבש בגוף כאן בעוה"ז האם נחשב כאדם או כמלאך?

(יב,ג) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ.

בשו"ת טוב טעם ודעת (לרבי שלמה קלוגר זצ"ל מהדו"ג סי'
רלד) נשאל במקרה שמונה אדם מת בעזרת נשים של בית
הכנסת, האם מותר לעשות ברית בבית הכנסת, שהרי
אלהיו הנביא בא לברית, ובגמ' (ב"מ קיד:) מובא שאליהו
הוא כהן, ואסור לו להיטמאות למת.

והשיב, שמה שאמרו שאליהו נחשב כהן זה כשהוא
בא מלובש בגוף ולכן חייב לקיים את התורה, אבל
כשאליהו בא לברית הוא בא בלי התלבשות בגוף אלא
בתוך מלאך, ובתור מלאך לא שייך בו קיום מצוה. [וכ"כ
החת"ס בשו"ת ח"י סי' צח]

אולם בשו"ת תורה לשמה (לבעל הבן איש חי סי' שפ) כתב
שגם כשאליהו בא לעוה"ז ומתלבש בגוף, הוא לא נחשב
אדם אלא נחשב מלאך.

והביא לזה ראיה מגמ' פסחים (פא:) שאמרינן שם
איזהו טומאת התהום, כל שלא הכיר בה אחד בסוף
העולם, הכיר בה אחד בסוף העולם אין זה טומאת
התהום, וכן נפסק ברמב"ם הל' נזירות.

ואם נאמר שאליהו נחשב בכלל בני אדם בהיותו
מלובש בגוף, א"כ בהיותו בעוה"ז אין טומאת התהום,
שהרי יש אחד שמכיר בטומאה.

אלא ודאי שגם בהיותו כאן מלובש בגוף יש לו דין
מלאך גמור, ולכן אין ידיעתו והכרתו בזה מעכבת, דאינו
בכלל בני אדם.

¹ ראה **בכלי חמדה** (תזריע כאן) שדן האם מ"ש חז"ל כל העוסק בתורת
כאילו וכו' זה שייך גם באשה משום שפטורה מת"ת, ונפק"מ כאן מי יאמר
את פרשת היולדת, הבעל או האשה, ומביא את דברי בגמ' (נדרים לה) אם
בעל חייב בקרבנות אשתו, עיי"ש.

ובחי' חת"ס כאן שבקריאת פרשת היולדת צריכים להקדים עולה לחטאת,
וזה שונה מכל הקרבנות שמקדימים חטאת, משום שלא שייך לומר כאן
כאילו הקריב משום שאשה פטורה מת"ת והוי רק קריאה בעלמא.

ועי' **בשו"ת בנין שלמה** (הל' ברכות השחר סי' א' ד"ה ואגב) שמאריך בנידון.

² וכבר כ' כן **בפנים יפות** עה"ת פר' צו, ויישב את הקושיא שלגבי מצורע
היזאת תורתו נאמר לאחר קרבן עשיר ועני.